

KASIDA YA HAMZIYYAH (PART 1)¹

KINEENE WA MUTISO

Kasida ya Hamziyyah, yumkini, ndiyo tafsiri ya Kiswahili ya zamani zaidi. Kiswahili kilichotumiwa katika ukawafi huu kimechakaa sana hata maneno mengine hayatumiki tena.

Hii ni kasida ambayo ni maarufu sana katika ulimwengu wa fasihi na dini ya Kiislamu na Waswahili huikariri wakati wa sherehe za Maulidi ya Nabii Muhammadi au wanapocheza Twari la Ndiya. Ni kasida ngumu sana kueleweka kwa sababu fauka ya kutumiwa kwa Kiswahili cha zamani zaidi, kuna dhana za kisufii ambazo ni ngumu kueleweka.

Kasida hii ya *Hamziyah* pia hujulikana kama *Chuo cha Hamziyah* au *Utenzi wa Hamziyah*. Ni utungo uliotafsiriwa kutokana na utungo mwingine wa Kiarabu uitwao *Kasidatu'l Hamziyah fi' Imada'ih* 'n-Nabawiya (*Kasida ya Kumsifu Mtume Inayoishia na hamza*) au *Ummu'l-Kura fi madhi Hayri'l-Wara* (*Mama wa vitabu juu ya Aliyeumbwa bora zaidi*). Ika-wafi huu pia huitwa *Umm al-Qura* (*Mama wa Miji*).

Sababu ya kasida hii kuitwa *Hamziyah* ni kwamba kila ubeti wa kasida ya Kiarabu unaishia na herufi *hamza*. Maana ya "Hamziyah", basi, ni utungo unaoishia na *hamza*, herufi moja-wapo ya herufi za abjadi ya Kiarabu. *Hamziyah* pia ni dhehebu moja la Kiislamu lililoanzishwa na Hamza Bin Adrak. Yawezekana kwamba kasida ya *Hamziyah* ni tunu kwa dhehebu hili. Yumkini kwamba ukawafi huu uliitwa hivyo kwa kutaka kuusifu mji mtakatifu wa Makkah ambako, hadi sasa, kuna Chuo Kikuu kiitwacho 'Umm-al Qura', kama ukawafi wenyewe. Yawezekana, pia, kwamba ukawafi huu uliitwa hivyo kwa sababu ya kumkumbuka yule jagina wa dini ya Kiislamu aitwaye Hamzah.

Kasida ya Hamziyyah ilitafsiriwa kutoka kwa Kiarabu na Sayyid Aidarus bin Athumani bin Sheikh Abubakar bin Salim hapo mwaka wa 1652B. Sharifu Aidarusi alizaliwa huko Pate Mtunzi wa asilia wa ukawafi huu ni Sharafu'd-dini Abu Abdalla bin Muhammad bin Said'd-Dilasi al-Busiri as-Sanhaji (1213 B.K. - 1302 B.K.).

Pamoja na kuinukuu kwa hati za Kirumi nimebawibu *Hamziyah* katika sehemu mbalimbali, kulingana na maudhui yake, ili iweze kusomeka kwa urahisi na iweze kuwavutia wasomaji.

Katika miswada ya Kiswahili n iliyopata, miswada moja una ubeti moja zaidi. Ubeti huu nimeufanya kuwa 36b. Miswada huu (Na. 53829, Filamu Na. 77) niliupata kutoka maktaba ya S.O.A.S. na tarehe yake ni A. H. 1162 (1748 B.K.) Niliupokea ukiwa katika hali ya filamu na kuunakilisha. Katika miswada tisa ya Kiswahili niliyoikusanya sikuweza kupata ubeti huu.

¹ Translation and explanation of the *Hamziyyah* text will be published in the next edition of Swahili Forum

filamu na kuunakilisha. Katika miswada tisa ya Kiswahili niliyoikusanya sikuweza kupata ubeti huu.

UTANGULIZI WA MTARJUMI: DUA

- (i) Naanza kwa jinale Bismillahi lenye adhama
Na ar-Rahamani Muwawazi na ar-Rahima.
- (ii) Swifa na matelo ya jamali na kuyuwiya
Zisitahikile Moli wangu Mola a'lama.
- (iii) Sala na salamu za dawama mada dahari
Zimuteleleye Muhammadi Mwenye makama.
- (iv) Na alize zote na sahaba na wandamizi
Na wandamizao kwa sira njema.
- (v) Baada ya sayo nyi ndu zangu nataka dua
Mola ayasiri nitakayo kuyawandama.
- (vi) *Lianna* niliko nina niya taka kutenda
Kitenzi cha siyi Hamziyah lake kalima.
- (vii) Azitungilewo Muhammadi mwane Saidi
Al-Busiri utoleo wenye nadhima.
- (viii) Pindi anzilepo kuhatibu mwenye makama
Kwa sitifahama alimwenye rikaba thama.

UTENZI WA HAMZIYA YA AL-BUSIRI UNAANZIA HAPA.

SIFA ZA MTUME MUHAMMADI AKILINGANISHWA NA MITUME NA MANABII WENGINE WOTE.

1. *Hali* wakwelaye kukwelako mitume yonte
Uwingu usiwo kulotewa ni moya sama?
2. Kawafani nawe rifaani pahajizile
Nuru na rifaa kachi kwenu kulo adhima
3. Walimathilile sifa zako kuliko watu
Ja maa yaliyo kumathili ndani nujuma

4. Uwe ndiwe Tala ya fadhila na mayonjia
Nuru khazilawi illa mwako Nuru ni njema
5. *Dhatil ulumi* zilawazo kwa *alalimu*
Al-ghaibu ndako na masimu ya Adama.
6. Tumwa kulasile masitoni ya kuwoneka
Kuteuliwawe *um-mahati* na abu wema.
7. Hapapisilipo tindikano la kula Tumwa
Ila kibashiri An-biaa kwawe kauma.
8. Pata fakhari azimani na kutukuka
Kwake *martaba* baadaye rutaba njema.
9. Palidhihiriye kuoneka kwawe karimu
Utoseleo kwa karimu waishe kurama.
10. Nasabu wadhani yosherafu kwazipamboze
Nyota ya jauza ipangile ulla nujuma.
11. Pendeza kifungo cha siada na ufahari
Uwe Kifungoni ni kijuwo muutasima.
12. Napendezwa tena uso wako ungawa Jua
Ufunikiwao ni usiku mwelupe mwema.

KUZALIWA KWA MTUME MUHAMMADI NA ISHARA ZAKE

13. Usiku wa kuzaliwa na sikuye ambayo kwamba
Pawele sururi na fahari ya dini thama
14. Pakafuatana na bishara za mbilingano
Kwamba lizaziwa Mustwafa pamele zema.
15. Ukalewalewa ukumbingwa wake Kisira
Ni miujiza kwapa ghali wako kunama.
16. Pakaswiri sapo kula nyumba moya ya moto
Zilijalile ghamu kwa kuzima na baa zima.
17. Mito ya Furusi ifusile hali pawele
Kuzima kwa soyo moto wao wa kunguruma.
18. Kuzawa kukulu paliwele kufa na waba
Kwa uzini zao ukafiri waliko ama.

HESHIMA ALIYOPATA AMINAH KWA KUMZAA MTUME MUHAMMADI

19. Kutengewa kwayo kwa Amina na mayonjeya
Ambayo Hawaa asharifiwa kwayo kadima.
20. Nyani furahia mwana Hawa kwamba tukule
Mimba yake Tumwa au yake fadhili njema?
21. Siku apeteo kwa kuzala Biti Wahabi
Fahari ambazo hazipatwi ni wake wema.
22. Amina kendaye kaumuye na afadhali
Kama tukuwao kabulaye ni Mariama.

YALIYOTOKEA AMINA ALIPOZAA

23. Amzalilepo *amlaki* kamrahemu
Shafaa kwa kwambakwe kafurahi yetu mitima.
24. Alimzazile atukule kitwakye juu
Nakutukuwa ni muishara ya kula mema.
25. Matoye kienga uwinguni na maloleo
Ya ambao lake tukufu na ya adhima.
26. Pakakurubia kulikoye nujuma mbazi
Yakata mianga kwa angale majimbo thama.
27. Zilungu za yumbe zikawona zilizo Rumi
Kawaona alo nyumbanimwe Maka Mukima.
28. Palidhihirile miujiza kwa muswanimwe
Isitoshe kulikoye mato mazima.
29. Wamuyizizepo wamusaji kwa ufuzana
Kwamba kachumafa kwa muswani soyo yatima.
30. Kamuyuliaye mwanamke Mwani Saadi
Wamketelewo kwa utufu wenye ghulama.
31. Akamwamusaye maziwaye naye kanoshwa
Iye na wanawe na zibuzi maziwa mema.
32. Mbuzi kukutavu kuliwaza kutaka dume
Zikatweza pashi muhitaji mwenye kudama.

33. Pawele ulufu pa Halimah kwisakwe shida
Kwamba paswirile kwazo kuwa kulakwe Tumwa.
34. Ai nema yake ya ajabu alongelezwa
Ajiri na jaza kwa jinsi ya zake zema!!
35. Mola atiapo ziumbeze kumkhudumu
Alio sayidi nao pia suudi njema.
- 36a. Iwile upunde kitendoche uzazi liwo
Zisuke fukara wakifuza jani kuuma.
- 36b. Aliziliwiliya mamwishoni hifadhi yake
Na kuteuliwa tangu mwando Mtumi mwema.

KUPASULIWA KWA KIFUA NA MOYO

37. Kampelekea jadi yake amazizepo
Kwa mwana matungu kwa fisali yakimuluma.
38. Wamzingilepo malaika yake Mulungu
Kadhani kwambawo ni majini kwakeye mwema.
40. Wakamrudia wawenepo mahaba yake
Na kwa pendo sizo moto ndani ukimkima.
41. Farikani naye akaiza kwamba liwele
Mukimu mbeleye ukimina usho kukima.
42. Pakachiwa kwake moyo wake kachi kifua
Kuliviwa nyama kuoshani nyelusi dama.

UKHITARI WA MTUME MUHAMMADI

43. Fumbile wa chuo mkonongwa wa Jiburili
Usizo ambao akhabari kazikusema.
44. Kilihifadhile siri zote sikyo kifungo
Kwamba uvundifu wa kifungo wa kuyuyuma.
45. Lizowele twaa na ibada na tafarughi
Tangu alimwana nayo ndiyo shani ya wema.
46. Pindi wulongofu ungiapo katika moyo
Kuliko ibada ziyapenda zilungo kwima.

47. Mola tumiliza zamanize ya kuletwakwe
Zimondo kulinda na kudule pakakadama.
48. Kitokoza jini makoloni ya kusikiza
Kama tokozwao mbwa mwitu watunda nyama.
49. Kwa sababu siyo zikamaya za makuhani
Aya za wahayi zisimaya mada dawama.

KUPOSWA KWA KHADIJAH

50. Khadija monaye na takuwa na kupa nyongo
Dunia na haya ili zake khuluku njema.
51. Akajiwa tena ni hadithi kwamba waadi
Tumwa kuletwa tekelezo zimekwegema.
52. Kwa sababu sayo kamuposa amulowole
Ni wema uliyo ulongofu kufika mema.

UFUNUO NYUMBANI MWA KHADIJA

53. Kajilia Tumwa Jiburili mwake Khadija
Na mwenye akili kutizama mambo kupima.
54. Akaucha mbali mutuwazi kwamba ajuwe
Imweleye suyu ni wahayi ama ighima¹¹
55. Kajisita juu funulipo kitwa Malaka
Asirudi hata kufunika kikafunama.
56. Kadhihiri naye Bi. Khadijah kwamba ni kanzi
Aitashileo ni kimia ilimu njema.

MWITO WA MUHAMMADI NA MIUJIZA YAKE MINGI KAMA ISHARA YA UTUME WAKE

57. Thuma Chumwa kema kiwatia waja wa Mola.
Bali kwa kuwa kufuruni na kuingama.
58. Watu nyweshezeo na kufuru mitima yao
Ndwele yao ya dhala ikosheze tabibu kwima.
59. Miujiza yake tuiwene tukongokeya
Na haki iyapo makindano kondoka thama.

60. Rabi ulongofu mbwako basi na aya zako
Nuru kuongokeya watakao kwayo yazima.

MTUME KUTAMBULIWA NA VYOTE VYENYE NA VISIVYO UHAI

61. Kwa ngapi tuwene wasiyua kulihimiya
Yasiyokuonya ukalau fahama?
62. Ndovu kechelepo mwenye ndovu azimiliyo
Zisiwe na mana akilize na za kwa njema.
63. Zilitamshile zisoroho ambayo kwamba
Kulilo Mtume fasahau kawakusema.
64. Aye kuhuyiwa kwa waliobughudhi Tumwa
Mujaziwa ni zibuzi na taya thama!!
65. Wakamuhujuru gogo ifu likacha mwema
Wakambughudhu wenye mbali wakava chema.

MTUME MUHAMMADI KUGURIA MADINAH

66. Wamtolezele Maka pango ikamuweka
Kamuhifadhiye ndiwa manga mawala mema.
67. Kamtosheleza kwa tandole *ankabuti*
Atoshelezayo ndiwa manga ya vuziyema
68. Kajisita kwao kwa karibu ya kuonaye
Kudhihiri mno kuna sito kwao adhima
69. Akakusudiya Mustwafa kwenda Madina
Maka jiha zake zikaleta kushuku mema.
70. Majini wakemba kwa sifaze Chumwa wa Mola
Zikapendejeshu muamini zo nyimbo thama.
71. Suraka kamwenda nyuma yake akamuusha
Kwamba amutete tutumivu ifuzi yema.
72. Kamunadi Tumwa koselepo farasi dhila
Kwenda mfamaji kadirikwa ni dua njema.

MI'RAJI NA ISRAI

73. Akakuta Tumwa ti kwa kwenda na mbingu juu
Kwendakwe ulungu kwelepo ya sama.

74. Sifia usiku wa muyuzi wa mteule
Ambao liwele Burakini musitakima.
75. Akakweya naye hata cheo chauta nangwi
Suwu pasiyada thabiti wa daima.
76. Daraja wanguka mutamani tena tusele
Yatuwae kuwa na mbeleeye kamba kudama.
77. Kisa kuya Maka kishukuru wachu
Kwamba zimjile kwa Molawe ninji neema.
78. Kadai uchumi wenye shaka wasiwe mbali
Hali pasaliya na saili taka zikima.
79. Akalingania kulikoye maabudiwa
Kufuru na mbijo angashuku kwazo alama.

STAHAMALA, USAMEHEVU NA USHINDI WAKE DHIDI YA MAADUI ZAKE

80. Kadulisha wachu Mwenyezi Mungu kwa tauhidi
Nako kuwahidi ndiyo ndiya nyelupe njema.
81. Kwa siyo rehema ilawayo kwake Mulungu
Iwe la kuiza kwao yumu liwe li swima.
82. Zikamjibuye kwa nusura na kwa fatiha
Baada ya sayo mbingu juu na ti yo nzima.
83. Arabu fasaha wakatii amri yake
Na wajinga wao *juhalau* wangao nyama.
84. Ikafualatana miujiza ya Musitwafa
Mikulu waliko na zikozi mbele na nyuma.
85. Somelepo Tumwa *Kitabalahi* wamufulete
Jaishi nyeusi na dirii zao za chuma.
86. Kamtosheleza Mola wake walumizio
Kwa ngapi udhia wa kaumu kuluzi mema.
87. Akawaswibuo kwa duaye ya muzingoni
Wa al-Kaaba yakausha madhaalima.
88. Wonte wo watano wasibiwa kwa ndwele kuu
Na kuhilikika auniye ni ndwele jama.

89. Ukamshukiya Aswadi wa Mutwalibu
Upofu ukulu zilo hai kauza tama.
90. Tena kashukiwa Aswadi bin Abdi
Ni sitiskai kamunosha kasi ya suma.
91. Walidi lipetwe ni jaraha cheche ya muvi
Nyoka ya zitone lifupile kamayo suma.
92. Mwiwa lingizile wayonimwa guu la A'swi
Maziwa nda Mola mwiwa suwu mwegesha hima.
93. Harithi shukiwa ni wasaba kikatuluza
Kwao kitwa chake tumbukiwa kasi ya tama.
94. Sao kwa kufakwe ti pawele mutatwahiri
Mkono wa viwi polozele kwao kutama.

KUVUNJWA KWA MKATABA

95. Watano wa khati wanunua kwa wo watano
Walaaniwao kwamba pawa fida ya wema.
96. Watoto kiramu wadabiri tendo la kheri
Macheo na jio ziahimidi lao lazima.
97. Ayi yambo yema lisilo baada yake
Hishami Zamatu mitutunga yenye karama!!
98. Zuhari nayo Mutiimu bin Adiyi
Nashe Bukhutari tashalepo lao likema.
99. Walivyotangula mubrami wa khati yao
Zitengo za wawi kushadidi walipokwima.
100. Walikumbushiza kwa kulakwe kula kwa simbo
Ya Sulaimani mtwa washojuwa kusema.
101. Na kwa kuliwakwe ulambile Tumwa kwa ghabi
Ya kula masitu kudhihiri ya chanda chema?

FALSAFA JUU YA KUTESEKA KWA MITUME

102. Sidhani upande wa Mtume Kwamba Mudha'a
Pindi apetwepo ni udhia wawo kauma?

103. Kula yambo kuu lipetelo mitume yonte
Shida na rakhai kushukani yote ni mema.
104. Lau petetuwa kwa kutiwa moto dhahabu
Kapangateuwa kutokoswa dhahabu njema.
105. Mulungu ziwile kulikoe mikono minji
Napo winji na shujaa zao kauma?
106. Awalingenepo alipweke waja kwa twaa
Pakangia sapo kula mboni zitando nyuma.
107. Kaumu tashile kumuua panga zikepa
Kwa kucha ahadi nalo iwe likenda nyuma?
108. Na Abujahali awenepo shingo ya ndume
Imtolokele ja unuki nyuni adhima.
109. Akamlisaye Tumwa deni yake Irashi
Kuza na kuwake aduwimbi hakali kwema.
110. Kaona Mtume amjilie ambalo ye
Kaponi na silo viwi pashi kuwafi dhima.
111. Naye ni ambao limuwene kabla sayo
Bali kama soyo kawalangi khatwa dhamima.
112. Na *Hammalatul khatwabi* tukuzile mawe kienga
Kama ndiwa kuhimiza kuja kwa hima.
113. Siku ajileo na ghadhabu kiya achamba
Kama mtume watukana na kunidhuma.
114. Karudi asipokumuona laona wapi
Yito iko pofu juwa kali likatazama?
115. Kanuka Yahudi litizile mbuzi kitana
Kwa ngapi shakiya tashilepo kumpa suma.
116. Dhira ya lomo ya sharile ikashaisha
Kunutuki bule kisikiwa ni chande chema.

UKARIMU WA MTUME MUHAMMADI NA SIFA ZINGINE ZA UBORA

117. Kwa khulukuu njema ya Mtume soyo karimu
Kakimisha yambo kwa sumuye soyo ajama.

118. Lineemesheze kwa fadhili Hawazini
Kwamba paliwele kulewakwe kwao mapema.
119. Mateka yayile na mumule umbu la kwama
Kufuru shushiza na kutekwa cheoche chema.
120. Kamupa kwa zema hata wachu kadhani kwao
Si ila mateka ni wapambi arusi njema.
121. Kamtandikiya Mustwafa nguo ya iyu
Fadhili ziloye kusenyezo nguo ya mema.
122. Akawaswiri kwayo mayonjeya alisaidi
Nao walungwana fadhilini wakenga ima.
123. Ndugu tanasahi dhatimimwa na maaniye
Kwa kupulikiza ukituwa kuyatazama.
124. Wayaza sikio wema wake akusenyeo
Za kutaiyawe inshadi nadhimu njema.
125. Kula sifa yake nandizayo kwayo kutaya
Kwanda kulinezeya akhbari zake za wema.
126. Sayidi ya watu kutekakwe ni tabasuma
Na mwendo ni pole kulalakwe chache nauma.
127. Upepo mwembamba si mungine ni khulukuye
Si ila usowe kitanguche cha miti myema.
128. Iye ni rehema ni dhibuti ni jitihadi
Zote ni utisho ni hifudhi ni haya njema.
129. Nngwe ya sabura kayitenda yake ni shida
Raha na wasiha kazilati Mtume mwema.
130. Litakarimile nafsiye kwamba pasile
Viwi moyoniwe wa fahasha kazikwegema.
131. Neema za Mola zikuzile ampelezo
Mbae kipa mno kwa kutaya nyingi neema.
132. Wamujahiliye kaumuye kawapuluza
Na mwenye hilimu kupuluza wawi kusema.

133. Kundukile watu ilimuni na uhalimu
Iye ni bahari katoleza patovu kwima.
134. Mukisa dunia ili kwamba si nasibuwe
Kupa na kushika alikoye kwayo ni tama.
135. Yuwa la fadhili dhatinimwe pathubutile
Yuwa na mulanga rifuani ndiyo jazima.
136. Endapo yuwani Nuru yake yazinya dhwili
Yuwa limezilipothubutisha kivuli chema.
137. Kana kwamba wingu kingizapo limuesheza
Jaishi ambayo kingiliza ni chaka chema.
138. Palifunewene mayonjeya janibunimwe
Na dhalala kwayo funikile zetu fahamu.
139. Hali asubuhi paona kwa nyota kuwala
Au kusaliya nalo Juwa punde dhulama.
140. Mshindi wa kwamba na vitendo mwema wa lumbo
Mulamuwa haki mupa vingi khuluki njema.
141. Sifananize na kilumbe Tumwa ya Mola
Iye ni Bahari wa zilumbe zidimbwi thama.
142. Kula mayonjeya ya zilumbe yali yaliwele
Fadhilini mwake fudhalau walikwazima.

KUPASULIWA KWA MWEZI NA MIUJIZA MINGINE

143. Pachuwa kifache katolewa na mwezi Maka
Na kula sharutwi sharutwiye jazaa kwima.
144. Latelize jiwe zikazwibu jaishi kuu
Simbo ni tungani nakutakwe mkitazama.
145. Aliwalombele watu pindi wangiliwapo
Ni mwaka wa chaka kwa shidale kulo adhima.
146. Likabubujisha vula kuu siku sabaa
Wingu shushizalo pambiloza waliko ama.
147. Wingu likafuza malishoni na maziwani
Na pia wenye nyocha papishapo ziriba thama.

148. Na watu wakaja kushitaki shida la wingu
Na mivula kuu shida lake laudhi anama.
149. Kalomba iwingu ikandoka kisa kulomba
Vula ya kulomba kunukakwe swifu alima.
150. Vula kakasati ikakata mato kutola
Zitongoji zote na kabila fufiwa vyema.
151. Ukaona nati mwisu wake ikinga sama
Zilokizagala kwa nyochaze ziso dhulama.
152. Ziyatahayari yaakuti nayo mifazi
Kwa luwa la tuu yilombile na nyekundu njema.

MATAMANIO YA AL-BUSIRI

153. Laitiye Tumwa akhusile kumonya uso
Ambao shakwa kondokeya mwenye tazama.
154. Mwelupe kutana na jaishi kitekateka
Pindi ghairipo ukutano maso kinama.
155. Nti itendewa musikiti wa uso suwo
Kwa kuswali sumo Hira kwao likatetema.
156. Ulidhihirisha kwa kupowa kovu ya usho
Kama mwezi kwanda kuonyesha mwezi kwa wema.
157. Ulisitirile wema wake kwa wema umbo
Ajabu jamali kwa jamali moya kwazima.
158. Shaja ningaluwa metukalo katika tumba
Ninga kama udi metokewa ni ganda mema.
159. Yalikulubile kufunika mato Nuruye
Kwa siri ilomo shabihwa ni Yuwa wema.
160. Umuhifadhile jamaliye na utuvuwe
Kutodhihirisha kulikoye shida alama.
161. Uwadhani maso kwelekeya uso wa Tumwa
Livishize maso launize *hirba* njema.

162. Pindi uonapo utishowe na upaiwe
Ziyakutosheza Nuru yenye na kheri njema.

MIUJIZA YA MKONO WA MUHAMMADI

163. Au kwa kubusu mkonowe uliokuwa
Kupa na kuchwala Lillahi wa Bilahi thama
164. Wafalume wote waliwele kicha shidale
Fukara kinali kwa zipowa zake ghanima.
165. Siombe saili ya zipowa za siyo kafu
Ulufu wa tone la wingule kukifu mema.
166. Ampisilipo juu shushiza ziwa
Liwele na unji na ziyada kwa kafi njema.
167. Mai tumbushile na zijiwe zikasabihi
Kwayo na mutende ukachenda iyele ama.
168. Aliwafufile wachu zadi na kufa ndala
Zawadi na mai hitajizo sapo kauma.
169. Wenye ndala kula wachu kikwi kwa sahi moya
Wakesha manyocha kwayo sahi alifu dhwama.
170. Kadiri ya inge la dhahabu likesa deni
Ya Sulaimana pindi mwida kwisa kukoma.
171. Walikichwa mja kwa batwili kalachwa huri
Pindi viwelepo machundae michende njema.
172. Msimuudhuru Sulemana msimuudhi
Pindi apetwepo kwa kutaya ni kutetema?
173. Mkono ndozile kula dai kwa kushikakwe
Iliyokukuzwa ni tabibu na wawi thama.
174. Mato yapisiwe ni mkono yali mawili
Akaonya mato Zarkau asotazama?
175. Ukamrudiza wo mkono Katada ito
Ndilo na kuona hata kufa kukamwegema.

MIUJIZA YA MGUU WA MTUME MUHAMMADI

176. Au kwa kubusu mtangawe wa nyao iwe
Kwa kwenda iyule na kwa haya liwele sima.
177. Liwato za nyayo mbazo kwamba kuliko moyo
Ngiyapo mtanga tandikile firashi njema.
178. Haramu ya Maka kwa kwenenda ipewe fungu
Kaisahawile Makadasi fungule ema.
179. Zilikekewene fumilepo kwazo masiku
Kutumai kwake na kuchakwe kwa Mola mwema
180. Zitoshele damu utamboni kwamba ipate
Twibu shuhadau tishizayo zitani dama.
181. Nazo ndizo chango cha harubu na mihirabu
Kwa ngapi nahawi kuzingakwe tafani njema.
182. Nayua Hirau lau liso kutula kwazo
Mwanzo lijabali lingeita nazo kadama.
183. Ajabu kufari wasidile dhwalala kwayo
Yenye ulongofu wa akili zilo salima!!

KURANI TUKUFU KAMA MWUJIZA

184. Na ambao kwamba watahile naye Kitabu
Kishushwacho naye kiwajile na kwenda sama.
185. Hali kawatoshwi ni dhikiri yake Mulungu
Iliyo na poza kwa zilumbe na tarahuma.
186. Ilemeza wachu na majini ayaye moya
Hali fusahau kawaleti ayaye nzima.
187. Miujiza minji wasomaji kwa lafudhize
Waipolekea wasikizi kula yauma.
188. Yalimpamba kwayo masikio nayo makanwa
Iyo ni huliya na haluwa siyakusema
189. Njema lafudhini maanani iteketeyo
Ninga Khansau sifanimwe ni pambo ema.
190. Walituonyeni fitamano za mayonjeya

- Sumu wulafafu na takato la mai mema.
191. Siilayo maso kudhihiri pindi ambapo
Pandozewa kutu kiyoloni kwake kwa wema.
192. Zilishabihile sura zake na zetu
Na mfano wasifenenezo dhifano thama
193. Na akaawili kwa kufari ninga sanamu
Mineneo yao nayisimbe muyuahama.
194. Kwa ngapi ayaze kuwadhihi ilimu nyinji
Kwa harufu chache kwendeleza kwako alima?
195. Ninga kama punde na ukonde ziajabuzo
Mkulima kwazo zishukeze pamwe na nama.
196. Wakalepa kwayo taradudi pamwe na shaka
Kwamba ni sihiri kuna kwamba kazua nyuma.
197. Pindi miujiza ikitoa kufaa jambo
Kutaka kongowa kwayo tena ni shida ndema.
198. Zilatapo ndia za kuyua ziso akili
Mwenye kunusuhu unenani likawa ema.

MJADALA BAINA YA MANASARA, WAISLAMU NA MAYAHUDI

199. Kaumu za Isa swadishile kaumu Musa
Mswadishiwayo mfanowe ni Isilama.
200. Waliswadishile Zuo zenu mukasikanya
Zuo zao ndiyo wawi ya kwenda nyuma.
201. Lau tukanyize kwayo zenu tungalingene
Hali haki ina kulingana na dhwala sema.
202. Enyi wenye zuo nyi mnani watu msio
Tungiwa udugu kuliko nyi wa haki wema?
203. Kwa kula wa kwanda ahusudu aliyo mwisio
Kawalati sayo wa karibu na wa kadima?
204. Mukeche kuyua kudhulumu Kabila Habila
Na mdhulumiwa wa nduguze takii mwema?

205. Wane Yaakubu muikile kitimbi chao
Kutupa ndu yao wote wali sulaha wema.
206. Wamletilepo uketoni ndani kisima
Na kumtukana kwa ifuki asipodhima.
207. Mdhulumiwapo saburini kwao wapitwe
Kwa kusubirisha yapumbala nafusi vema.
208. Hali wo wadhani mutimiza wakhinilepo
Chezelepo viwi wo wadhani mwatenza vema.
209. Bali wendemene kujiliza wa baba zao
Wakandama kondo wana wao wayao nyuma?
210. Bainile haki *Taurati* na *Injili*
Wao kukanyani shirikini madhaalima.
211. Pindi munenapo kwamba Zuo kazibani
Kayalachi kazi mato yao kwazo dawama.
212. Au mकिनena amba Zuo zibainile
Yani masikio kwa zambao yana swamama.
213. Wayuwile haki wakakanya kwa udhuluma
Na mashahidi ushuhuda wakakatima.
214. Haliyo miyomo iyazinya Nuru ya Mola
Yo ndiyo ambayo pamunika kwayo dhulama?
215. *Hal* kawamuchi mbao kwamba zivasagile
Zita kwa kiweche kwa amuri yake kutima?
216. Na nguo ya dhila kawavika yemeze kitwa
Damu zao nyinji hifadhiwa nyingi ni dama?
217. Wailungulaye Mola wangu nyoyo ya sao
Kuliko ndanimwe kughudhu Kipendi chema?

DHANA POTOFU YA MANASARA - UTATU KATIKA UMOJA

218. Enyi wenye Zuo tuyuzeni kula zilipo
Kuthalithi au kudhihiri walo wa nyuma?
219. Hapakuya Chuo na akida mbili zambazo
Nakushika yambo liso naswi viwe si vema.

220. Madai musiyokwimishiza mashaahidi
Wanawe si wana kujipasa wangawegema.
221. Laiti yuzile mtayapo kwamba watatu
Imu bufuufu muudupu am ni mema?
222. Mwamuwahidiye Mola haki wakanyizeo
Wazele na wana Tauhidi naye Karima?
223. *Hali* kuna Mola mtanganywa katusikile
Kwamba kuna Mola dhaatiye ni asihuma?
224. *Hali* mulukuni kula mumwe analo fungu
Haya pambanua yo mafungu tukatazama?
225. Au madhaniwo kwayo haja na shida yake
Walitanganyiza *shurakau* pasi dhuluma?
226. Hali ye Ihali ni aliye kupanda punda
Aye ulemavu wa Ihali soweza kwima?
227. Au wamba wote waliwele juu ya punda
Likuzile punda mwenda muno mukunga jama?
228. Au ye Ilahi ni asiyo kwa wao sao
Kumtaya naye Isa buni na intama?
229. Au mpendele kuwasifu wamili kwayo
Kukhudhi watatu ni swifaye na thana lema?
230. Au ye ni mwana wa Mulungu kusharikiwa
Somo maanani ya utume ni Tume jema.
231. Mwamba liwuwiwa ni Yahudi mzuumuwo
Wali na fufua wafu wenu kwaye dawamu?
232. Hakika kauli mwanzileyo mukatwiliki
Kuliko Mulungu ni kauli kusifu njama.
233. Kama ambao kwamba wanenele Mayahudi
Na kula mmoya shikamene nambi kalima.
234. Kwa kwamba Yahudi wafuwese kudhihiriwa
Vingi kufuasa kutengele waliko ghama.

235. Naona kwambawo kwa ajili aliye pweke
Kuliko ziwumbe ni mtendi mawi na mema.
236. Wangali jawizi kunasikhi kama walio
Jawizi masikhi lau kwamba wanafahama.
237. Si ila kondoa *ahukamu* kwayo hukumu
Kuwonyesha sayo kulingene nayo hukuma.
238. Katika zamani yo hukumu ina kukoma
Namo zamani paoneka kwanda hakuma.
239. Wauzeni kwamba paliwele kumusakhini
Kutangua aya au kwanda nyingine nyuma.
240. Na badai kwamba ni kwa kweli au kukosa
Kuyuta Mulungu kwa kulumba Chumwa Adama.
241. Au iye kondoa so usiku ni kukumbuka
Kwisa sahou kuonyesha jeuzi kima?
242. Au kitindani Ishaka pamazilepo
Amri kupishwa dhihiriwa Mola ni mema?
243. Au ye Mulungu hakulicha kulowa lumbu
Baada kihili yo ni zina ya kurujuma?
244. Wasinikanye kwamba haki Mayahudi
Walopondokene nayo haki watu kaima.
245. Kaiza Mtengwa shaitani waswadishile
Watu kaumuni wamba ndio wenye makama.
246. Waliwaulile anbiya wakaabudu kinovu
Wasao ni sufaha kwa waalima.
247. Mana na saluwa zimuziwo ndiye safihi
Kithau na fumu kapezeka kuwazo zema.
248. Payaziwe viwi mimba zao za husuda
Zo mimba ni moto twabakize ni tumbo thama.
249. Lau Sabutini pendelewa lilo la kheri
Sabuti ingali Arbaa waliko njema.

250. Sabuti ni siku maburuki palinenewu
Kutasarafuni Mayahudi wambo si vema.
251. Kwa dhuluma zao na kufuru uwafutile
Wema wa riziki wana mbala kwa kusukuma.

JIHADI NA USHINDI WA UISLAMU

252. Walikhadaiwa Mayahudi kwa wanafiki
Shida kalangisha asekuwa safihi ama.
253. Walitumaini kwa kauli ya Ahzabi
Ndu zao kwamba swi tuwaliye zenu wakima.
254. Waliwalapia kimaliza wakahalifu
Sibihi kulachana hulafaa kuwaye nyuma
255. Wakawasalimu kwao mwando wa makutano
Miadi yao na ziyapo kazikutima.
256. Utisho wa kweli nyoyo na uvundifu
Majumba kugura kuondola zao kauma.
257. Na kwa siku yao Ahazabu patoshelepo
Mato wenye rai wakaganga wasi kalima.
258. Wakataadiya na mipaka kwendea Tumwa
Pakawa hilaki kutupana waliko ama.
259. Waliwakicheze wasirudi kuliko Chumwa
Kaumu wakesa msamiri na weza mema.
260. Kuliko Michume wakalecha mawi ya kwamba
Na machamukiyo ya watwevu ni mawi thama.
261. Na kula hamaki wazidiwa ni khulukumbi
Safaha na mila mipotovu ya kupetama.
262. Hal iweleye kulolani akiba yao
Nayatungiliwo wamba nawe mbi kalima.
263. Badhili uwene kwa sabuye kuli na sumu
Asina kuyuwa bee nayo pamele mima.
264. Kwa kuchakwe kufa kuliwele kwa mikonoyo
Yesoyo uwene kitendoche ni zaha kama.

265. Au ye ni nyuki kulumakwe kuvuta kufa
Aliko wakana kujirihi kutisha dawa.
266. Aliwangushiza kaumuze wavu wa hila
Waupendeleo maakiri za rai thama.
267. Kajiwa na kheli yongoyawo kwendeya vita
Wana kuyongoya utamboni farasi njema.

KUANGUKA KWA MAKKAH NA KUTWALIWA NA WAISLAMU

268. Yalikusudile muwilini mwao mafumo
Twana fuwatano zisokwenda mbele na nyuma.
269. Wakawusha vumbi ti Maka yakadhaniwa
Kwamba asubuhi kwao vumbi kuwa atima.
270. Yo Hajuni sapo jiwezele nayo Kudaa.
Iliwele chache kubuchekwe kichache thama.
271. Kangamiza maso njema yao Maka na nyumba
Ungi wufu wayo ukakoma na kuta kwima.
272. Wakamulingana Mpulufu kuliko watu
Kwafu na kupoza ni jawabu lake Halima.
273. Walimulombile kwa udugu wa Ukureshi
Uliokutinda ni utinge na kutozima.

MSAMAHA WAKE NA BAADHI YA TABIA ZAKE ZA UBORA

274. Kaafi afuwa ya Muweza kwayo mepesi
Iso kwingiliwa kutogeza waamalama.
- Pindi tindikano na ungoro kiwa Lilahi
Karibu na mbali kwalingana sawaa thama.
- Palingana tena kulikoye yamuiyao
Kwa mungine wapo kumsifu au malama.
- Kuwele kwa hawa ya nafusi kuteteyakwe
Pendo na bughudha zingawile za daima.
- Limele mamboni kwa Ilahi karidhi Mola
Kutabali kwake aduwimbi kiwafi wema.

Zitendoze zote ni jamila hali chaeta
Chombo ila kichu kilichoma ndanimwe sema

Kufurahishize wasikizi kuchaywa kwake
Aye yo *khamri* waliwayo kwayo nudama.

Iye ni Nabii *liumiyyi* myuzi wao
Wasanidiwawo pa hadithi nao hukuma.

OMBI LA AL-BUSIRI WAKATI WAHIJJA

Naka ulambile mawaidi ya kumzuru
Umwaka kawafi waadiye ngamiya mwema.

Nisijikutile kwaye somo matakwanimwe
Nikakutwayika kachi kitu tukenda hima.

Kwako kuzoweya Bitwahau ya Muzaiji
Nali khazibi kusudika ndani kwa dhama.

Uize Misri wenda hima imetukapo
Wako itonimwe au yani iwete ema.

VITUO VYA KUPUMZIKIA VYA HAJJI

Ikabubujiza matuwoni mwake baraka
Kwisa Buwayibu Khadharau ikawa nyuma.

Kibabu ambayo yandamiza Biri Nakhali
Safari ikile kailula rayyanu thama.

Kaswiri Aila na Hakil pamwe na Karu
Kuwa nyuma yake na Maghara wasii mwema.

Kisa ni Uyuni, al-Akswabi ikandamize
Nabuku mwisowe na Kafafa isiyokwima.

Zimuhadithile Haurau na Yanbuu
Shauku pakawa po pawele kuleta tema.

Imudhihiriye yo Nadiri Dahanaweni
Kisa Hunaini swafurau kuva ruhuma.

Kavuwa Bazuwa na Rabighu nayo Jahafu
Kulikoye nguo ilofumwa na kwisa nyama.

Nikamuonyaye kwisa shida Biri Alii
Ikabu, Sawiki na Khalisa pasiwe hima.

Iye ninga mayi ya kisima cha Asifani
Na Batinimuri una ndaa pamwe na dhwama.

Ilikurubile Zahiru na Msikiti
Kwa kwendakwe kwenda poye kwake ni hima.

Hino ni idadi ya machulo la siilo
Walanga Samaku na Awau ya mwezi mwema.

Kana kwamba miye yuu lake kilawa Maka
Ninga yuwa nyika iwinguwe ngamia mwema.

MAELIZO YA MAKKAH, MIJI YA KARIBU NA KUHIJI KWA AL-BUSIRI

Mahala pa nyumba mashukio yake wahayi
Chuo la mitume penye Nuru palipo mema.

Sapo pa faradhi ya kutufu na ya kusai
Kunyowa na kuchazo jimari palichwa nyama.

Habadha! Habadha! manzili yaliyo Maka
Alifu wa muda kaudhuru zake alama.

Haramu aminu nayo pango yenye haramu
Na makamu somo kujawiri mwenye kukima.

Iukawadi Maka manasiki yote tukesa
Yakuhimidiwa ila somo kuwadi kwema.

Kaatiya kwae ndia nyingi kwenda Madina
Na kwenda kwa nyama shabihiye kucha sahama.

Kapata kikumbi kwa uchawe chakukarubu
Wema wa akiba naka soyo wa nundu njema.

Tukaona nati ya Mpendi wa Mola mbingu.
Nuru kumeta iyaonekwa ito kwa wema.

Kama kwamba soyo Baydaa lililekeya
Ito ninga kama bustani ya miti mema.

Kana kwamba sizo ziwandaze palipendewa
Iyule tanzakwi nguwo pana kundufu njema

Kama kwamba hizo pambiyozze iyataladha
Pepo ya junubi na wingu misiki thama.

Pindi uonapo na nukapo zituwo zake
Utepe kumeta nayo udi kunuka vema.

Aye Nuru na maluwa tuyaweneyo
Siku ya Kubau kutuonya makuba mema.

Pangusiza tozi saburi ikapoteya
Tozi ni saili na swaburi kwayo kutama.

Taona rakiba chenda hima kwayo shauku
Kwendeya Madina na sauti zao kivuma.

Kana kwamba shida kaipati sawo zuwani
Miyongoni mwao mtu wao dhwara kusema.

Na kula mmoya ni hushui na tawasuli
Dua na raghaba wa kutaka ya Mola mema.

Na pumzi kwazo uwadhani zifa ni nyuni
Wachao sauti ziwelewo kimi kukima.

Pamwe na kiliyo chongezacho ni ito tozi
Na sauti kuu singudhayo ni kucha mema.

Na ziwiliwili kana kwamba lalikoshazo
Vuke kwa ukuu wa haiba kuu adhwima.

Na maso kwa haya kana kwamba uvishezayo
Aluwani zake *hirbau* nyingi za wema.

Matozi mangi kana kwamba wingu lichalo
Litesheza sayo makopeni yakinga nyama.

Tukatuwa nyama pashushwapo dhambi na mizu
Yetu na kutaka haja sapo na takaduma.

Tukamsalimu Mulungwana kuliko wachu
Mahala ambapo pasikuwa siyo salama.

Katosheya pindi kutenepo kwa ngapi swahi
Kukuta Kipendi kutosheza swaba fahama.

Tukaleta kimwa kwa utisho pasiwe kwamba

Matakwani mwetu wa ishara yake kalima.

- 224 Tukarudi kwetu nyoyo ili na unguiko
Kulikoye Tumwa na jisimu kiwonya nyuma.
- 225 Tukapa kwa kitu ambacho swi tuwakipenda
Na bakhili kwenda kwa dharura akapa chema.

NASAH NA WAISLAMU WALIOKUFA KWA IMANI YAO

- 226 Ya Abalkasimu mbao kwamba padhumanile
Alikokuswifu nakitia zangu kasama
- 227 Nakukisimia kwa ilimu kushikilizo
Kiyawa kwa Mola pasi muzi kumualima.
- 228 Na wendo wa pepo ya mmande kunusuraye
Mwezi mbele zako swaba kinga rukhawu njema.

'ALI, AL-HASSAN NA AL -HUSAIN

- 229 Na 'Ali pindi tufilepo matoni mwake
Na yoo mawili kiwalika yachenga dama.
- 330 Akenda kiona kwayo mato yake kipungu
Zitani zilizo na ukabu liwau njema.
- 331 Na kwayo maluwa yo mawili iyaweleo
Kwako tibu yao kawonyesha mwana Fatuma.
- 332 Tumwa uliwele kwa dawamu kiwakumbacha
Kwako kama *yee* kusanyao *nukuta* wema.
- 333 Na wafa shahidi wo wawili kaidiwazi
Twafu ya mswiba Karbala imbele ghama.
- 334 Kawakuirai wandamizi na wafulatwa
Hurumayo kwao ahadiyo tangu la nyuma.
- 335 Pendo na kuruba na hifudhi wabadiliye
Liweshele wazi *yarbui* shimo la nyuma.
- 336 Ilikukutile nyoyo zao kuliko walo
Kuliliwa nati kufa kwao pamwe na sama.
337. Iwe waliliye uwezao ni jaza chache
Kwa hoko kulia miswibani sii adhima.

338. Iyo kula siku na kula tiku huzuniya
Ni Karabalau na Ashura kwao ayima.
339. Nyi ali bayti za Mtume haki moyowa
Kuyiswaburisha kulikonyi hakwisi tima.
340. Illa amri ya negesheze kwake Ilahi
Na kwegesha mambo ni ipoza la musilima.
341. Paweya siku enye mui wa Karbala
Lamkhafifia Zaurau dhambize thama.
342. Aduwi wakenga katika kwao kula aloti
Kiriba kilichofunguliwa ugwe kwa wema.
343. Nyi alibaiti za Mtume mulinuketo
Kuwa wumbuwanyi na kuswifu kubele tima.
344. Mi swifani mwenu ni Hasani kiwaondowa
Nenga Hansau miswibani yenu kudama.
345. Muzidile watu kwa takuwa isokuwaye
Ziyada pozewa ni dhahabu na fedha njema.

MASAHABA WANNE AMBAO WALIKUWA MAKHALIFA BAADAYE

346. Na kwa Swahabazo mbao kwamba wabadayo
Ni waswi zetu ni zongozi ya kula mema.
347. Waliwesheto Khalifa baada yako
Na kula mmoya tawalayo walikaima.
348. Owo ni wakwasi uifani ni fakarau
Ndio maimamu maamiri ndio ulama.
349. Walipele nyongo duniani kamba yuwiwa
Kupondoka yao na kupenda kwao alama.
350. Rakhiswile ruhu uchamboni za wafalume
Pijenewo nawo zombo zawo zikafa kima.
351. Mbwenye jitihadi hukumuni mwao kwa wote
Ni wenye kusibu nao wote ni kufu thama.

352. Liwawele radhi Mola nawo wakamuweya
Khatwai zendae wo waliko zikawegema.
353. Kaumu kwa haki walijile baada kaumu
Wajile kwa ndiya ya hanifa musitakima.
354. Za Musa ni nini fadhilini za zake Isa
Hawariy-yuna na Nukaba zake kalima.

ABU BAKARI AL-SIDDIKI

355. Kwa Abibakari mbao kwae yaliswihile
Hiyatini mwako kufuwatwa kwa watu jama.
356. Mvunda fitina pindi watu khali finepo
Siku ya sakifa hakikae mtunza mwema.
357. Wokozele dini pawelepo kutungiliye
Kwa dini kuliko kula ghamu pasiwe ghama.
358. Sarifile mali radhinimwo pasipo subu
Kapa mali mengi kwa mirara pasi kukoma.

UMARI BIN AL-KHATTAB

359. Na kisa Hafuswa mbawo kaidhihirishiza
Mola wangu dini aduwi mbi wakenda nyuma
360. Ambao wambali wamwegema radhini mwake
Mulungu aliko karabani yali wakima.
361. Umari bunu Ikhatwaabi ambawo neno
Lake kufaswili hakumuyo musitakima.
362. Shetwani kimbile kulikoye alipokuwa
Faaruka moto kwa nuruye ulikuzima.

ATHUMANI BIN AFFANI

363. Na buni Afani mwenye nema ambayo kwamba
Kuliko mtejwa pakuzile kupakwa jama.
364. Fukule kisima na jaishi akajahizi
Pindi ziwiwepo adui kuhidi nyama
365. Kaiza kutufu kaabata kwa kwamba sapo
Janibu yake haitasa Tumwa kwegema.

366. Akamjaziye kwayo bei ya ridhiwani
Mkono mwelupe wa Mtume mwenye karama.
367. Adabuye sapo pazidiye amali nyinji
Kwa suku kulata mapendaye adabu njema.

'ALI BIN 'ALI TALIB

368. Na 'Ali mfano wa Mtume ambao kwamba
Dini yapendezo na kuteteya iye thama
369. Namo sharafuni ni waziri mwane amuye
Katika ahali pa suudi waziri mwema.
370. Kondoka hijabu hakwengezi iye yakini
Bali ye ni Yuwa jiu lake lisho ghaima.

WALIOAHIDIWA KUINGIA PEPONI MAPEMA

371. Na wasaliyeo Swahabaze yatuweyeo
Mayonjeya yawo na muwala muntadhima.
372. Twal-ha likheri muridhiwa wako rafiki
Siku ya Uhudi kimbilio rufaka njema.
373. Na nasiriyo Zubairi ishe Sayidi
Ambawo kwambaye lizaziwa ni Asima.
374. Na kwa Swafiyeni wanapacha wa mayonjea
Saadi Saidi kiwalanga watijwe wema
375. Na bin Aufi nafusiye itwezezewo
Dunia kwa kupa kainiwa ni mali jama.
376. Namwita Aba Ubaidata nasabiwepo
Kwake umanaa waamini wa yetu umma.
377. Kwa amuzo mbili Nyota ambazo zayo falaki
Wote wajiliwa ni dukhuli yako karima.
378. Na kwa mama yao Sibtwaini mke wa 'Ali
Na wana wa walo kusanyiwa ni nguo njema.

WAKEZE MTUME MUHAMMADI

379. Na kwa wake wako ambao kwamba tasharafiye
Kwa kungiliyako hifadhiwe na jahanama.

NASAH NA KUTUBU KWA AL-BUSIRI

380. Amani, amani hakika wo mtima wangu
Kwa dhambi tendazo ni mtovu kwako fahama.
381. Niisikemiye kwa pendezo nyingi ambayo
Wanishikimiye shufaa nayo iswima.
382. Mulungu waiza kupatami viwi bihali
Na miye wagamio kwako imama.
383. Twakutumaile kwayo mambo ambayo kwamba
Baridi iyapo mitimani ninga jahima.
384. Tujile uliko tuziliwo na ufukara
Ututukuliya ukwasiwo dhaifu nyama.
385. Palistemeni zifuani hajaze nyingi
Kazi na kuliko zipowazo inkitama.
386. Tokowe swi uwe mbao kwamba ndiwe Mokozi
Uvuwa inyapo kiya dhiki chache kauma.
387. Uwe umpai mbao kwamba pausha ghamu
Kwayo kuliko swi pakandowa nayo ithima.
388. Ewe Murahamu waumini pindi ambapo.
Waaga kuliko wana wawo wenye ruhuma.
389. Ewe Mulombeya wenye dhambi pindi ambapo
Kwa kucha dhambize wadhilika asiyo zima.
390. Mtendele aswi na aswi si mwenginewe
Bali kuikanya nisitaha zako Karima.
391. Mtadaraki kwa inaya epuke dhima
Dawamu ambapo shikemene na siyo dhima.
392. Liweshewa nyuma ni amali pamwe na mali
Nawatanguziyo wo wakwasi na watu wema
393. Iye kulla siku dhambi zake zenye kukiya
Na kwa ajilizo pumuzize zenye kwengama.
394. Zowele mikuto iyasayo kwendeya Mola
Nyumbani ambayo yo mikucho ya kwenda mema.

395. Liliya dhambize kwawo moyo mkukutavu
Izuwile tozi kuliakwe ni muzi thama.
396. Akaswiri aswi kuitaya kadha ya Mola
Aswi kwa udhuru tungiwayo ni kadha kwima.
397. Ulihibisiwa ni madeni ya dhambi nyingi
Walishadidile kulipani ziso gharama.
398. Wakana hila ishokuwa hila za teka
Na kutawasali na kulomba Mulungu mema.
399. Waitumaisha kurejea amali zimbi
Kwa kughufiriwa ni Mulungu javumbi kama.
400. Au mbwakaona sayiize kuwa hasana
Pakambwa khamri iliwele siki ni njema.
401. Tumwa kula yambo ungiyao kwalo hamuka
Zito kugeluwa na wawoni kwayo kutama.
402. Ungi tufilepo mate ndani mai ya munyu
Yakaswiri kuwa mai tamu masiza dhwama.
403. Ah! Kwa ambayo nitendele kwamba yafaa
Alifu nahau kulikozo dhambi adhima.
404. Natumai toba ya nasuha nami moyoni
Mulina nifaki wulimini riya mukima.
405. Ni lini wimapo moyo wangu nayo jisima
Ina petemano kwa ukulu ina kwinama.
406. Niusindizini wa utoto nali nilele
Sikuzundukana illa zimetangana lima.
407. Mimi nitashile kuzandama nyayo za wema
Masafa kalepa kati kwetu nako kwandama.
408. Nyuma ya wendao masikuni yao si nyuma
Iko mbele yangu ndia ndefu tikuu jama.
409. Walihimidile wenda njewo wema wa wendo
Na wulimativu utosheza mwendeya nyuma.

410. Safari adhimu kazilati kuniongosa
Nuwiwapo taka nayo fuwa ijapo nyuma.
411. Wanikengesa uso hari nayo baridi
Pamwepo toweka kujikinga na jahanama.
412. Nitozele nguvu kwa ajili nitezeleyo
Niti ni shadidi usikuwe mbee dhwulama.
413. Bali kumbushile rahamti yake Mulungu
Furaha nendapo ilikile waso wa thama.
414. Pakima *rajau* na *khawufu* moyoni mwangu
Khawufu na raja zina kondo pindi zikima.
415. Ewe swahibu sikupe dhoofikapo
Na kuliko twaa wenye kuwa kwayo wakima.
416. Hakika Mulungu ye unayo rehema kuu
Na hali ya watu ni dhwaifu kwayo rehema.
417. Kwa sayo saliya kachi kwao wenye zinyonga
Parudipo shida arijau watakadama.
418. Sambe ulimiwo kwa husuda muingine soyo
Tezele mitende yake yangu mutanga kama.
419. Tende uwezao ya amali ya zema kenda
Mitende mitoto ikangusha matunda mema.
420. Kwa pendo za Tumwa natulubu radhi ya Mola
Kumpenda iye kuna radhi na kupa kwema.
421. Tumwa mulongozi tupa dua ya muhitaji
Ilo kumdhuru haliye siyo ithima.
422. Wadai mapendi mambo mawi kiamrisha
Wangu ni aliyo azimuye nami akima?
423. Ni yapi mapendi yaswihiyo na ungamano
Mato na maumu majazanda yako kaima?
424. Laiti yuzile hai sayo pungu wa dhambi
Awu ni mafungu ya wapendi na memo mema.

425. Kiwahajibile ruuyayo dhambi zikuu
 Dau ya moyowa dawa yake chache adima?
426. Moyo wa mapendi ungiyaye kutu kwa dhambi
 Na dhikiri yao ni takaso la moyo ema?
427. Siyo ndiyo ila yangu wewe utwabibuya
 Ndao kulikowe moyoni mwa kuifunama.
428. Kunali saada kwa kuwaonya yangu shakuwa
 Huku kushitaki kulikowe katika zima.

MAJISIFU YA AL-BUSIRI

429. Kukusanya zako swifa nyinji njemato mno
 Miyongoni mwayo kusikiza ni sifa njema.
430. Dhichache ambapo yaisa matweo yako
 Ila zainile *dali hau* mwisowe *mima*
431. Yalituliliye swifani nimo kuifakhiri
 Watu ndoo zao ziliwele ndoo ya njema.
432. Haki nina wivushuarau walimazile
 Maanani mwangu ya swifazo kunizahama.
433. Moyo wa swifani mwako ina kutubu hadi
 Kwamba ulimiwa swifanimu kutakadama.
434. *Yaini* fikira waliwayo ladha ni swifa
 Zako kwa kuyuwa kwamba swifa furaha tama.
435. Alikongomee kwa kuzinga ushairi
 Nguo Swanaau nakishiyi kawakufuma.
436. Ulimeze dura utungowe pakalingana
 Fikira ni mbili hadhiki na jinga yama.
437. Kubali faswiha ya aliyomtaka *dhwadi*
 Ikima kuyenda wivu kwayo ikima
438. *Hali* kwa kutaja miujiza nawafiswifa
 Zako yapinimo yambanazo kuwafi lama.
439. Ama nawakinda kwazo aya kaumu za Tumwa
 Wanidhwaniyayo wo wajinga mawi si mema.

UMMA TUKUFU WA NABII MUHAMMADI

440. We una umati mbawo kwamba watamaniye
Kwawe anbia upewepo sawu umama.
441. Hatuchi baada upotevu mwetu mulina
Warithi za Nuri ya hadiya yako ulama.
442. Ilitangushile miujiza yawo mitume
We yako kaina utangufu katika jama.
443. Na karama nyinji zao watu ni miujiza
Wakomingiyawo zipawani zako Karima.
444. Haki miyongoni mwa ayazo na kulemewa
Kuliko swifazo hakuhudi kulanga mema.
445. Hali kwa kunenakwe ni yaye mamboyo mema
Hali zo *ziriba* zavuwae bahari dhima.
446. Sikwamba upeo wa swifazo ndiwo takazo
Na kauli yangu upewoni ina kukoma.
447. Na fadhili zako ni zamani na aya zako
Kulingana sizo ni wakati siyakusema.
448. Silifinutuki kulingana swifa za Tumwa
Na makusudiwa kwayo ili mwisowe mwema.
449. Ila hakika ni mufakiri kwayo shauku
Kwa mai machache sisi nyocha ya swifa lama.

SALA NA SALAMU ZA AL-BUSIRI

450. Niyasa salamu kulikowe fuweteneo
Kiyawa kwa Mola fakharizo kwayo dawama.
451. Na salama tena kulikowe kilawa kwake
Kwamba muingineo si kufuyo yake salama.
452. Na salama alayka yako kula alombelezo
Mola wajamaa ukitaya wakusalima.
453. Na swala ingayo jamisiki itukuwayo
Pepo ya Shimali au Kusi uliko mwema.

454. Na salamu tena ishukie kaburi yako
Pakalowa kwayo mtangawe wenye nuuma.
455. Na kuswifu kwangu tangulize mbele ya dua
Kwa kwamba mbele ya kupawele mali kutuma.
456. Wemeshepo swala mbawo kwamba wamuabudu
Mola na pemapo kwayo zitu mada dawama.

KIMALIZIO CHA MTARJUMI

- (i) Mola mrahamu Tumwa wetu Muhammadi
Yeye na nduguze na Swahabaze we Karima.
- (ii) Al-Hamdu Lilahi tashiliyo yali kamili
Kwa fadhili zake Mola wangu mwenye adhama.
- (iii) Mola mrahamu Muhammadi bunu Saidi
Al-Busuriyi mswanifu mwenye nadhama.
- (iv) Na kula ambao liswifile Tumwa wa Mola
Tangu Waarabu na Turuki na Waajama.
- (v) Rehema iumu tangu sawo na wengine
Isilamu wote nami Pate mtarajima.
- (vi) Atushishe twaa na sharia atufuwase
Suna na jamaa twende nazo tukhitimima.
- (vii) Kawadi faradhi na sunaze na manasiki
Nende na Madina kumzuru Kipendi chema.
- (viii) Atughufirile dhambi zetu na makosaye
Na za wabaghazi wakafika kwa Adama.
- (ix) Wana wape biri kutendeya wavele wao
Tangu tulonao na gidafu tena kukoma.
- (x) Tamati na swala na salamu iteleleye
Tumwa ya Mulungu na mitume watakadama.
- (xi) Na alize wote na Swahaba na wafuwasi
Na wafuasayo wafuasi wawo karima.

- (xii) Pindi yavumapo pepo nyinji katika langa
Nande wa msitu utanzuni kitaranama.
- (xiii) Na tarikhiye nisezepo kuzidawini
Yali ishirini na tisiya Mwezi wa Mema.
- (xiv) Wa kuzawa mwaka Tumwa wetu Jumaatatu
Mbwake Nairuzi yali mwaka mfuma juma.
- (xv) Na Hijira yake Mustafa yali alifu
Ya nyaka sitini na miwili na yana nyuma.
- (xvi) Na mtarjumi ni *Aini* na *Ye* na *Dali*
Re Wawu na *Sini* zaziwaye na Uthayma.
- (xvii) Mola mrahamu na Wazele na aonao
Kosa kaswahiha kamaliza kumrahima.

